

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Кирил Стефанов Славейков, дм
I-ва Катедра по вътрешни болести и обща медицина при Медицински
факултет,
Тракийски университет, Стара Загора
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНА СТЕПЕН **ДОКТОР НА НАУКИТЕ**

Професионално направление 7.1. МЕДИЦИНА

Специалност: **ОБЩА МЕДИЦИНА**

Автор: *доц. д-р Радост Спиридонов Асенова, дм*

Катедра: Урология и обща медицина, Медицински Факултет, Медицински
Университет Пловдив

Тема: *Пътят от професионалното изпепеляване към професионалното
удовлетворение в общата медицинска практика. Обща медицина като
професионален избор*

1. Общо представяне на дисертационния труд. Предложеният дисертационен труд е структуриран във въведение четири глави, изводи, препоръки, приноси, приложения и литература, които са много добре балансирани и логически свързани и надградени. Състои от 220 страници основен текст, литература и 24 страници приложения. Приложен е списък с 296 източника с научна литература, от които 64 на кирилица и 232 на латиница. В основния текст са включени 25 фигури, 56 таблици и 9 схеми със структурирана информация.

2. Актуалност на проблема. Промените в съвременните условия на работа в медицинската професия поставиха високи изисквания не само към медицинските умения, но и познания в сферите на здравен мениджмънт, педагогика и социална медицина. В епохата на дигиталната трансформация и бурното развитие на информационните и комуникационни технологии /ИКТ/ към тях се добавят и изцяло липсващите в обучението на лекарите технически умения. Възможностите за все по-тясна специализация определят и ключовата роля на общопрактикуващия лекар в здравната система. Той е координатор, лидер и от него се очаква да притежава широк набор от качества, за да отговори на изискванията на системата и практикува в условия на постигнато удовлетворение. Към момента в нашата страна няма мащабни проучвания относно нивото на стрес, бърнаут, позитивните фактори и удовлетвореността от професията ОПЛ, което е и част от основанията на автора да насочи изследователските си търсения в рамките на дисертационното изследване върху избора на студентите по медицина да специализират обща медицина като професия.

3. Съдържателна характеристика на представения проект. Предложеният дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ има интегративен по своята същност характер. Изследователските търсения на автора се фокусират върху изследване на фактори, свързани с устойчивост в професията и уязвимост на общопрактикуващите лекари за развитие на бърнаут синдром, с цел изготвяне на интервенционен модел за професионално ориентиране. Авторът смята да

постигне това чрез извеждане и валидизиране на позитивните фактори в професията, да охарактеризира съвременния ОПЛ на базата на личностните му особености – социално-демографски показатели, стил на живот, локуса на контрол и извеждане на взаимовръзки между тях, да направи комплексна оценка на синдрома на изпепеляването сред ОПЛ за няколко периода от 2003 г. насам, да се анализира удовлетвореността, да се сравнят профили за 2003 – 2019 г., в резултат на което да се изготви модел за интервенция. Концепцията съдържа точни и ясни постановки, които коректно очертават параметрите на изследването – конкретни цели, съизмерими изследователски задачи, предмет и обект на изследването, експериментално проверима хипотеза и подхипотези. Използваната методика в изследването е подходящо подбрана. Конкретизирани са методите на изследването. Инструментариумът за провеждане на изследване включва:

1. Количествени методи:

1.1. Пряка анонимна индивидуална анкета за ОПЛ за изследване на бърнаут синдром и ниво на удовлетвореност (Мотивите за избор на инкорпорирани инструментариуми във въпросника се базират на извършен систематичен преглед на литературата, реализирани международни и вътреуниверситетски проекти и свързаните с тях научни проучвания по темата.)

1.2. Напълно структурирано, телефонно интервю сред ОПЛ за изследване на позитивни аспекти в общата медицинска практика (Въпросникът включва ограничен брой затворени въпроси в следните направления: демографска характеристика; наличие на специалност, привлекателни страни в работата на ОПЛ, фактори, които биха направили работата по-привлекателна и желание на ОПЛ за смяна на настоящата работа.)

2. Качествени методи:

2.1. Полуструктурирано пряко интервю сред ОПЛ за извеждане на позитивни аспекти в работата (Изготвен е списък с предварителни въпроси, чийто ред би могъл да се променя според възприятието на интервюиращия за това, което вижда като най-подходящо. Методът позволява формулировката на въпросите да бъде променяна при необходимост, както и да бъдат давани обяснения.)

2.2. Фокус групи сред студенти 5-ти медицински курс (Планира се темата, мястото и времето на срещата. Предварително се изготвя сценарий, който включва въведение, представяне на участниците, изясняване целта на дискусиата и нейния предмет.)

2.3. Делфи консенсусна процедура и номинална група за валидиране на изведените позитивни аспекти в работата на ОПЛ и приоритизирането им (За валидиране на изведените позитивни аспекти в работата на ОПЛ се приема да се използва електронна платформа *Survey Monkey*. Изборът на участниците е направен въз основа на преценката на изследователите за експертността на участниците (*Purposive sampling*.)

Използвани статистически методи:

1. Тематичен анализ на Braun and Clarke
2. Дескриптивна статистика.
3. Алтернативен анализ.
4. Тест на Колмогоров-Смирнов.
5. χ^2 при многократни таблици и Fisher's exact test при таблици 2x2.
6. Mann-Whitney U-test и Kruskal-Wallis Test, при повече от две независими величини.
7. Еднофакторен дисперсионен анализ (one-way ANOVA)
8. Independent samples t-test
9. Корелационен анализ. За оценка на корелационната връзка между изследваните величини е изчислен коефициент на корелация на Pearson и Spearman's rho.
10. Регресионен анализ.
11. Графичен анализ

Чрез приложените математико-статистически методи авторът показва отлични

изследователски диагностични умения. Приложени са качествени и количествени подходи при обобщаване резултатите от различните дейности.

На основата на теоретичните и емпирични изследвания са дефинирани ясни взаимовръзки, свързващи позитивните аспекти на професията обща медицина и синдрома на изпепеляването. Обоснована е необходимостта от преосмисляне на текущия подход на ориентиране на студентите по медицина към специализация и е разработен интервенционален модел за превенция на синдрома на изпепеляването.

На базата на направената оригинална комбинация от количествени и качествени анализи са изведени зависимости между уязвимостта и устойчивостта в професията обща медицина. Направена е и комплексна характеристика на позитивните аспекти на специалността в България.

На фона на съществуващите проучвания, за първи път на толкова мащабно ниво е направена оценка на синдрома на изпепеляването в динамика. Установени са конкретни взаимовръзки и са съпоставени и сравнени профилите на изследванията през значително голям период – 2003 – 2019 г.

Доц. Асенова проследява пътя на професионалното развитие на общопрактикуващите лекари в България от самото създаване на специалността. Във всеки един момент от професионалното си развитие тя следи от близо промените, с които се сблъскват работещите в първичната здравна помощ. Преходът от участъкови лекари към ОПЛ, непрекъснатите промени в наредбата за специализация, трудното изграждане на престижа на специалността, неясната нормативна наредба, значителния емоционален стрес, емпатия и личностна ангажираност към пациентите са сред множеството фактори, чрез които тя стига до идеята за дисертационния си труд.

Приемам направените от доц. Асенова научни приноси на дисертационното изследване.

4. Въпроси. В медицината ОПЛ представляват значителна част от лекарското съсловие. Смятате ли, че средностатистическия ОПЛ би имал достатъчно време и желание да се занимава с наука или участия в конференции/ конгреси или това ще го тласне отвъд прага на бърнат синдром?

5. Автореферат. Авторефератът е разработен според изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ - Пловдив и отразява точно основните резултати, получени в дисертационното изследване.

6. Заключение. Дисертационният труд съдържа несъмнено научно-теоретични и приложни изследвания и съответни резултати, които представляват принос в общата медицина и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на МУ- Пловдив. На основание посочените достойнства на дисертационния труд и безспорните научни и приложни приноси на доц. д-р Радост Асенова, дм за дисертационен труд „Пътят от професионалното изпепеляване към професионалното удовлетворение в общата медицинска практика. Обща медицина като професионален избор“ от професионално направление 7.1. Медицина, представени в настоящия дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор на науките“ по научна специалност Обща Медицина, професионално направление 7.1. Медицина, в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт на доц. д-р Радост Асенова, дм.

08.09.2021г.

Изготвил становището:
/доц. д-р Кирил Славейков, дм/

